

የቀረበበት ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ነው ለማለት ችለናል።

የሰ/መ/ቁ. 31734

ጥቅምት 15 ቀን 2000 ዓ.ም.

ውሳኔ

1. አቤቱታ የቀረበበት በኦሮሚያ ብ/ክ/መ/በምዕራብ ወለጋ ዞን ክፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 806 ሰኔ 22 ቀን 97 ዓ.ም. ተሰጥቶ የክልሉ ጠ/ፍ/ቤት እና የሰበር ችሎት በመ/ቁ. 32806 ግንቦት 16 ቀን 98 ዓ.ም. እና በሰበር መ/ቁ. 43754 ሚያዝያ 15 ቀን 99 ዓ.ም. በሰጡአቸው ትዕዛዞች የፀናው ብይን በወ/መ/ሕግ ሥ/ሥ/ቁ. 195 መሠረት ተሸርክሏል።
2. ተጠሪ ዓቃቤ ሕግ ባቀረበው ማስረጃ የተከሰሰበት ወንጀል ስለመፈጸሙ የተመሰከረበት ስለሆነ ሊከላከል ይገባል ብለናል። በመሆኑም ክስን የሰማው የክፍተኛ ፍ/ቤት መዝገቡን በማንቀሳቀስ በዚህ ሰበር ችሎት ውሳኔ መሠረት ክርክሩን ሰምቶ ይወስን ብለን ወስነናል። ይፃፍ።
3. መዝገቡ ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ነ/ዓ

ዳኞች፦ አቶ መንበረመስቀል ታደሰ

አቶ መስፍን ዕቁበዮናስ

ወ/ት ሒሩት መለሠ

አቶ ተሻገር ገ/ሥላሴ

አቶ ታፈሰ ይርጋ

አመልካች፦ አቶ አስናቀ በቀለ - ወኪል አንቀጽ ጌታቸው

ተጠሪ፦ ዓቃቤ ሕግ - ፍቅሬ ከተማ

መዝገቡን መርምረን ቀጥሎ የተመለከተውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍርድ

ይህ የሰበር አቤቱታ ሊቀርብ የቻለው አመልካች በደቡብ ብሔር ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ብ/ክ/መንግሥት በሲዳማ ዞን ክፍተኛ ፍ/ቤት በተከሰሰበት ወንጀል ዋስትና በመክልከሉና ጉዳዩን በይግባኝ በተመለከተውም በክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኙ ተቀባይነት ሳያገኝ በመቅረቱ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ተፈጽሟል በማለት አመልካች በወኪሉ አማካይነት ቅሬታ በማቅረቡ ነው።

ተጠሪ በአመልካች ላይ በልዩ ወንጀለኛ መቅጫ ሕግ አንቀጽ 13/2/፣ አንቀጽ 14/2/ እና አንቀጽ 17/2/ የተመለከቱትን በመጥቀስ ሶስት የወንጀል ክሶችን በሲዳማ ዞን ክፍተኛ ፍ/ቤት ያቀረበ ሲሆን አመልካችም በዚህ ፍ/ቤት ቀርቦ የዋስትና መብት እንዲፈቀድለት ጠይቆ ዓቃቤ ሕግ አመልካች የብዙ ሀገር ፓስፖርትና ቪዛ በእጁ ስለሚገኝ የዋስትና መብት ቢፈቀድለት ግዴታውን አክብሮ ሊቀርብ ይችላል ተብሎ ስለማይገመት ፍ/ቤቱ የዋስትና ጥያቄውን ሊቀበለው አይገባም የሚል ክርክር በማቅረቡ ፍ/ቤቱም ይህንን የዓቃቤ ሕግን ተቃውሞ ተቀብሎ ተከላክሎ የዋስትና ግዴታውን አክብሮ

ሊቀርብ ይችላል ተብሎ ስለማይገመት በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ 67/ሀ/ መሠረት ያቀረበው የዋስትና ጥያቄ ተቀባይነት የለውም በማለት ብይን ሠጥቷል።

ጉዳዩን በይግባኝ የተመለከተውም የክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት የተከሰቱን ይግባኝ ባለመቀበል የከፍተኛውን ፍ/ቤት ብይን አጽንቷል።

ይህ ሰበር ችሎት የቀረበውን አቤቱታ መርምሮ አመልካች የዋስትና መብት የተከለከለበት ሁኔታ አግባብነት ከሕጉ አኳያ ሊጣራ እንደሚገባ በማመኑ ተጠሪን /ዐቃቤ ሕግን/ በመጥራት ግራ ቀኙን አከራክሯል። አመልካች ዋስትና የመከልከል አግባብነትም እንደሚከተለው ተመርምሯል።

በመርህ ደረጃ የተያዙ ሰዎች በዋስ የመፈታት መብት እንዳላቸው በሕገ መንግሥታችን አንቀጽ 19/6/ ላይ የተመለከተ ሲሆን በሕግ በተደነገጉ ልዩ ሁኔታዎች ደግሞ ፍ/ቤቱ ዋስትና ለመከልከል እንደሚችል በዚህ የሕገ መንግሥቱ ድንጋጌ ላይ ተጠቅሷል። ይህም የአጠቃላይ መርሁ ልዩ ሁኔታ /Exception to the General Rule/ እንደሆነ መረዳት ይቻላል።

በተያዘው ጉዳይ አመልካች የዋስትና መብት የተከለከለው የተከሰሰበት ወንጀል የዋስትና መብት የሚከለክል ነው በሚል ሳይሆን ከላይ እንደተመለከተው በዋስ ቢለቀቅ ግዴታውን አክብሮ ሊቀርብ አይችልም በሚል ነው። ተከሰቱ የዋስትና ግዴታውን ሊፈጽም አይችልም ተብሎ ሲገመትም በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ 167/ሀ/ መሠረት ዋስትና መከልከል ይቻላል።

በሌላ በኩልም በዚህ የሥነ ሥርዓት ሕጉ ድንጋጌ መሠረት ዋስትና ለመከልከል ግምት ብቻ በቂ ቢሆንም ነገር ግን ለግምቱ በቂ መንደርደሪያ ምክንያት ሊኖር እንደሚገባ ይታመናል። አለበለዚያ “ግምት” ከሚለው ቃል አጠቃላይነትና ስፋት አኳያ በሰፊው ከተተረጎመ ሕግ አውጭው የዋስ መብት ሊከለከላቸው ያልፈለገውን ተከሰቶችም የዋስ መብት እንዲከለከሉ መንገድ የሚከፍትና ሕጉም የታቀደለትን ዓላማና ግብ እንዳይመታ በትርጉም እንዲዘጋ ስለሚያደርግ በጠባቡ መተርጎም ይኖርበታል።

አመልካች የዋስትና ግዴታውን አክብሮ ሊቀርብ አይችልም የሚለውን ግምት የሲዳማ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤትም ሆነ የክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት ለመውሰድ የቻሉት አመልካቹ የበርካታ አገር ፓስፖርትና ቪዛ ያለው ስለመሆኑ የተረጋገጠ ስለሆነ ከተከሰሰበት የወንጀል ክብደት አኳያ ከአገር ሊወጣ ይችላል በሚል ነው።

ይሁንና አመልካች ከአንድ በላይ ፓስፖርት አለው መባሉ በእራሱ አከራካሪ ከመሆኑም በላይ የበርካታ አገሮች መግቢያ ቪዛ አለው ቢባል እንኳን ይህ ሁኔታ የዋስትና ግዴታውን አክብሮ ሊቀርብ አይችልም የሚለውን ግምት ለመውሰድ በቂ መንደርደሪያ ምክንያት ሊሆን የማይችልና ድንጋጌው ከሕጉ ዓላማ ጋር ተጣጥሞ ያልተተረጎመ መሆኑን የሚያሳይ ነው።

በሌላ በኩልም የአመልካች ፓስፖርትና የበርካታ አገሮች መግቢያ ቪዛ ይዞ መገኘት ግምቱን ለመውሰድ በቂ ምክንያት ነው ቢባልም ከአገር የማይወጣበትን ሁኔታ በመፍጠር የዋስትና ግዴታውን አክብሮ እንዲቀርብ የሚያደርግ ትዕዛዝ መስጠት እየተቻለ የሲዳማ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት ዋስትናውን መከልከልና የክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤትም ይህንኑ አለማረመ- በአግባቡ ሆኖ አልተገኘም።

ት ዕ ዛ ዝ

1. የደቡብ ብ/ብ/ሕ/ክ/መ/ የሲዳማ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ 09054 በ11/10/99 ዓ.ም. እንደዚሁም የክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት በመ/ቁ 18698 በ26/10/99 ዓ.ም. አመልካችን ዋስትና በመከልከል የሰጡት ብይንና ትዕዛዝ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ሆኖ ስለተገኘ ተሸሯል።
2. አመልካች በተከሰሰበት ወንጀል የብር 100,000 /አንድ መቶ ሺህ/ ዋስ እንዲጠራ ወይንም ገንዘቡን አስይዞ በዋስ ሆኖ እንዲከራከር በማለት ወስነናል።